

Sociální a demografické faktory

Tyto faktory hrají důležitou úlohu v etiologii mnoha onemocnění a mohou přímo nebo **nepřímo** působit jako **kauzální** agens.

Jedná se zejména o:

- Nízké socioekonomické postavení – souvisí s nedostatečnou výživou, častým výskytem závislostí, vyšší mírou stresové zátěže a také vyšší celkovou nemocností, nedostatečným dodržováním hygienických opatření a v extrémních případech chybějícím zdravotním pojištěním a nedostupností zdravotní péče.
- Nízké vzdělání – souvisí s nízkým zájmem o vlastní zdraví a jeho udržování a s omezenou schopností dodržovat určitá preventivní a léčebná opatření.
- Psychické a psychologické faktory – důležité z pohledu komplexních interakcí v lidském organismu a jejich vlivu na různé orgánové systémy.

Nedostatečně zvládaná stresová zátěž vyvolává neurohormonální změny, které ovlivňují průběh zánětlivých reakcí na periférii, snižují obranyschopnost a vyvolávají změny chování (zanedbávání hygienických a preventivních opatření). Dentální anxiozita (obavy ze zubního ošetření) bývá prokazatelně spojená s častou bolestí zubů, krvácením dásní, vyšší kazivostí atd. Patogenetické mechanismy u deprese stejně jako medikace deprese negativně ovlivňují sekreci sliny a vyvolávají změny chování s nezájmem o důsledné dodržování preventivních opatření.

Prevence kouření a alkoholizmu a zlepšování sociálních a environmentálních podmínek jedince patří k základním principům primární prevence onkologických onemocnění v orofaciální oblasti. Je vhodné sledovat také ochranné, tzv. **salutogenní faktory**, které předznamenávají schopnost jedince aktivně a zodpovědně chránit své zdraví včetně zdraví ústní dutiny. Jsou to zejména víra ve vlastní schopnosti, pocit osobní pohody („well-being“), životní spokojenost, pozitivní emoce a štěstí, sociální opora, interní lokus kontroly, přirozený optimismus, dostatečná asertivita, schopnost relaxovat, vhodná organizace času a přirozená schopnost vzdorovat stresu.